

FARKLI BRANŞTAKİ SPORCULARIN NARSİZİZM DÜZEYLERİ İLE SOSYO- DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ünsal TAZEGÜL¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, halter, serbest güreş, grekoromen güreş, boks ve kickboks sporu yapan erkek sporcuların narsisizm düzeyleri ile yaş, spor yaşı, elde ettikleri en büyük başarı değişkeni arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma için Salim Atay tarafından 2009 yılında Türkçeleştirilen 16 soruluk Narsistik Kişilik Envanteri ölçek olarak kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 15 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olduğunu belirlemek için "Kolmogorov-Smirnov" testi, homojenliğini belirlemek için "Anova-Homogeneity of variance" testi uygulanmış ve verilerin homojen ve normal bir dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik ve değişkenler ile narsisizm arasındaki ilişkiyi belirlemek için "Pearson Korelasyon ve Regresyon" analizi uygulanmıştır. Grekoromen güreş spor dalında; spor yaşı ile teşhircilik, yaş ile otorite boyutu ve toplam narsisizm arasında pozitif yönde düşük derecede ilişki saptanmıştır. Boks spor dalında; başarı ile sömürücülük alt boyutunda ve toplam narsisizm düzeyinde negatif yönde düşük derecede ilişki belirlenmiştir. Serbest güreş branşında; üstünlük boyutu ile yaş, spor yaş değişkeni arasında pozitif yönde düşük düzeyli ilişki belirlenirken başarı değişkeninde negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Halter, kickboks, Boks, Güreş, Narsisizm.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVEL OF NARCISSISM AND SOCIO-DEMOGRAPHIC STATUS OF SPORTSMEN FROM VARIOUS SPORT BRANCHES

ABSTRACT

The aim of this study is to demonstrate the relationship between the level of narcissism of sportsmen from weightlifting, free style wrestling, Greco-roman wrestling, boxing and kick boxing branches and the variables of age, sport age, and the sportsmen's biggest success. Narcissism Personality Scale which was translated into Turkish by Salim Atay in 2009 was used to undertake this study. In the analysis of the data, SPSS 15 program was used. "Kolmogorov-Smirnov" was used to determine whether the data were distributed normally and "Anova-Homogeneity of variances" test was used to determine the homogeneity and the results indicated that the data had a normal and homogeneous distribution. "Pearson correlation and regression" test was used to determine the relationship between descriptive statistics and variables and narcissism. In Greco-roman wrestling, a positive relationship of a low rate was found between the sport age and exhibitionism, age and authority dimension and total narcissism. In boxing, on the other hand, a negative and a low scale relationship was found between success and exploitation and total narcissism.

¹ Ünsal TAZEGÜL, unsaltazegul@hotmail.com

In free style wrestling, there was a negative relationship of a low rate in success variable while there was a positive relationship of a low rate in age, sport age and superiority dimensions.

Key words: Weight lifting, Kick Boxing, Boxing, Wrestling, Narcissism.

GİRİŞ

Narsistik kişilik; kendi bedensel ve psikolojik özelliklerine aşırı derecede hayran olan ve kendini çok beğenen insan olarak tanımlanır [1,2]. Ellis'e göre; narsisizm kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görülmekte ve tüm cinsel duyguların, kendine hayranlığa yöneltmesini içermektedir [3]. OttoRank 1911'deki makalesiyle psikanalitik çerçeveden belirgin bir şekilde narsisizm ile ilgilenen ilk kişidir. Rank, narsisizm terimini esasen cinsel öz-sevgi için kullanmış, ancak aynı zamanda kibir ve kendine hayranlık ile ilişkilendirmiştir [4]. Horney'e göre, narsistik kişilerin diğer insanlarla duygusal bağlantıları çok zayıftır ve sevme kapasitesini yitirmiş olmanın boşluğunu yaşarlar [4].

Freud narsisizmi libidinal yatırımın dış dünyadan çekilerek kişinin kendisine yöneltmesi olarak tanımlamakta ve birincil ve ikincil olmak üzere iki tür narsisizmden söz etmektedir. Birincil narsisizmi, çocuğun libidinal yatırımının dış nesnelere değil, kendi benliğine yöneltildiği ve bütün çocukların geçmek zorunda olduğu olgunlaşma süreci olarak tanımlamıştır. Freud'a göre birincil narsisizmde libidinal enerji başlangıçtan itibaren benlikte bulunmakta ve objelere yöneltilmemektedir. Bu durumu ise güçlü ve kusursuz olma duygularının eşlik ettiği benlik şişmesi izlemektedir. Freud ikincil narsisizmi ise, sonraki süreçteki ilişkilerde yaşanan engellemeler ve düş kırıklıkları sonucu, dış dünyaya yapılmış olan libidinal yatırımın, söz konusu dış nesnelere ve kişilerden geri çekilerek benliğe yöneltmesi olarak açıklamıştır [5]. Narsisizm kavramı Yunan mitolojisinde, sudaki aksini görenek kendine aşık olan ve ömrünü hiç ulaşamayacağı bu sevgiliyi seyrederek tüketen Narkissos'dan gelmektedir*.

Narsist bireyler insan ilişkilerinde, erken çocuklukta aileleri ile olan negatif deneyimlerinden dolayı, sonraki ilişkilerinde de düşmanlık ve şüphecilik göstermektedir. Bunun sonucunda sosyal geri bildirim ve benlik çıkarımları arasındaki ön şartlar, bir şekilde belirsiz kalmakta, böylece sosyal geri bildirim değeri ile ilgili şüpheler ortaya çıkmaktadır. Narsist bireyler başkalarının kendisine karşı takdirkar düşünceler besleyip beslemediklerini sınama ihtiyacı hissetmekte ve arzu ettikleri geri bildirim almak için ilişkilerini sürekli baskı altında tutmaktadırlar. Ancak, erken çocuklukta negatif deneyimleri nedeniyle sadece güvensizlik duymakla kalmamakta, başkalarını gerçekten sevip önemsemedikleri gibi, aynı zamanda küçümsemektedirler [4].

Narsist bireyler, toplumsal davranışlarında genellikle sakin ve kendine güvenli bir nitelik göstermektedirler. Sorunsuz ve doyumlu gibi görünüyor olmaları kimileri tarafından "vakur" olmalarına bağlanmaktadır. Kimilerine göre ise, küstahlığı, kibirliği ve insanlarla olan ilişkilerindeki kendini beğenmişliği, züppe tavırlılığı, kendine fazla güvenmeyi ve haddini bilmezliği göstermektedir. Narsist bireyler genellikle farkında olmaksızın, karşılığında pek bir şey vermeden, başkalarını kendi çıkarları için kullanmakta, onları sömürmekte ve onlardan kendi isteklerini yerine getirmelerini beklemektedir. Dolayısıyla alçak gönüllü olmaktan uzak, aşırı derecede benmerkezci ve verici olmayan kişiler olarak görülmektedirler [7].

Narsistik bireyler, kendilerini fiziksel ve ruhsal yönden aşırı beğenen, üstte gören, sürekli beğeni, ilgi ve onay bekleyen, gittikleri her yerde hemen ayrıcalıklı bir ilgi göreceğine ve üstün bir yeri hak ettiğini sanan kişilerdir. Şüphesiz böylesine yoğun narsistik beklentiler içinde hayal kırıklıkları ve incinmelerin de sık olması kaçınılmazdır. Narsistik bireyin benlik saygısı, dışarıdan gelecek ilgi, beğeni ve onaylarla beslenmektedir.

*Mitolojiye göre; "KahinTeiresias, bebek Narkissos'un kendini tanımadığı takdirde çok uzun bir hayat süreceği kehanetinde bulunur. Narkissos olgunlaştıkça karşı konulmayacak kadar yakışıklı, sayısız genç aşığını suçluluk duygusu hissetmeksizin reddeden kibirli ve inatçı birine dönüşür. Ameinius adında hor gördüğü bir aşığı, Narkissos tarafından kendisine verilen bir kılıçla intihar eder. Ameinius'un intikam duasına Peri kraliçesi Nemesis cevap verir. Güçlerini kullanarak Narkissos'un aşık olmasını sağlar ancak şöyle bir şartı vardır: "Kimseyi sevemeyen kendisini sevsin". Narkissos bir gün su içmek için nehrin kenarında eğildiğinde, sudaki aksini görür ve ona aşık olur. Geri kalan hayatını ulaşamayacak bu aşığa hasret çekerek geçirir. Kendisini bu eziyetten sadece ölümün kurtarabileceğine inanan Narkissos göğsüne bir hançer saplayarak hayatına son verir [6].

Söz konusu kişiler eleştiriye dayanamamakta ve sürekli övgü beklemektedirler. Bu nedenle görünüşleri ve davranışları hep bunları elde etmeye yönelik olarak şekillenmektedir. Kendilerini yüceltmek, daha üstün görmek ve göstermek için başkalarını kullandıklarından, arkadaşlıkları da bu yönde çıkar sağlamak içindir. Narsist bireyler başkalarının duygularına, düşüncelerine ve gereksinimlerine karşı empati gösteremediklerinden, ilişkilerinde bencil, ben merkezci olarak tanınmaktadır [8].

Narsisizm kimi zaman bireyin (sporcuların) performansını da olumlu yönde etkileyebilmektedir. Narsist sporcuların kendilerini değerli hissetmeleri, başkalarına üstünlüklerini sergileyebilme ve onların hayranlıklarını kazanabilme yeteneklerine bağlıdır. Spor alanlarında en iyi yaptıkları hareketleri sergileyerek üstünlüklerini göstermeye ve dikkatleri üzerlerine çekmeye çalışırlar. Sevilmek ve umursanmakla, diğer insanlara göre daha az ilgilenmektedirler. Bu nedenle narsist sporcular benlik saygılarının performans başarısızlığı nedeniyle yıkılmasını önlemek için müsabaka esnasında daha mücadeleci ve ısrarcı davranmaktadırlar. Narsist sporcu için önemli olan tek şey kazanmaktır. Hedeflediği amacı elde etmek için ahlaki olmayan davranışlara da başvurmaktadır [9,10]. Başarısızlık durumunda bunun aslında talihsizlik eseri olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Maçı kendi hatasından dolayı kaybettiğine inanamazlar, mağlubiyetini hakemin kararlarına, kuralların yanlışlığına, seyirciye, antrenörün vermiş olduğu yanlış taktiğe vb. nedenlere bağlarlar.

Narsisizm özelliğine sahip olan sporcular takım sporlarından daha çok bireysel sporlarda başarılıdır. Narsisizmi tanımlayan birçok özelliği narsistlerin iyi bir takım oyuncusu olamayacağını ortaya koymaktadır. Empati kurma becerisinden yoksun oldukları için takım arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini anlamaz, umursamaz ve takım arkadaşını kendi performansını sergilemede bir aracı olarak görür. Narsist sporcular için önemli olan takımın galibiyeti değil kendi yeteneklerini sergileyerek ilgi merkezi olmaktır. Bu nedenle Narsist sporculardan oluşan bir takımın uyumlu ve koordineli bir şekilde yeteneklerini sergilemeleri zordur [9].

Sporcularda görülen narsisizm türleri tehlikesiz ve patolojik olmak üzere ikiye ayrılır:

Tehlikesiz narsisizm: Nesnesi sporcunun kendi mücadelesi ve uğraşı sonunda ortaya çıkan bir şeydir. Örneğin; sporcunun çalışarak öğrenmiş olduğu bir hareketten ya da elde etmiş olduğu başarıdan dolayı narsistçe bir övgü duyabilmesidir. Narsisizmin nesnesi kendi çabaları sonucunda ortaya çıktığı için, kendi yapıtlarına kendi başarılarına duyduğu aşırı ilgi hiç durmadan çalışma süresince, kullandığı malzemelere duyduğu ilgiyle dengelidir. Tehlikesiz narsisizmi yaratan etkenler bu yüzden kendi kendini denetler [11].

Tehlikesiz narsisizm, sporcunun çevresiyle ve çevresinin beklentileriyle etkin bir şekilde başa çıkabileceğini hissetmesini, aktivitelerinden keyif almasını, başarılarıyla gurur duymasını, hata ve eksikliklerinden dolayı utanç ve öfke duygularını deneyimlemesini sağlamaktadır [4].

Patolojik narsisizm: Nesnesi sporcunun var ettiği ya da ürettiği değil, sahip olduğu bir şeydir. Örneğin; bedeni, dış görünüşü, zenginliği, güzelliği vb. Hastalıklı narsistik sporcular başardıklarından değil de sahip oldukları bir özellikten dolayı övünç duyarlar [11]. Kernberg, patolojik narsisizmin temelinde; kişinin kendisini abartılı biçimde sevmesinden ziyade kendinden nefret etmesinin yattığını belirtmiştir [4]. Genel psiko-dinamik görüşe göre; çocukluk çağında yaşanan korku, başarısızlık, bağımlılık gereksinimlerinin, ebeveyn yokluğu veya rahatsızlıkları sonucu ihmal, eleştiri ya da alayla karşılık görmesi, patolojik narsisizmin gelişmesine yol açmaktadır [12].

Sporcularda görülen Narsisizm boyutları

Üstünlük Boyutu: Kendine güveni, bağımsızlığı, iddialı olmayı ve başarı ihtiyacını temsil etmektedir.

Sömürücülük Boyutu: İsyankarlığı, uyumsuzluğu, kinciliği ve başkalarına karşı saygı ve hoşgörü göstermemeyi temsil etmektedir.

Otorite boyutu: Hakimiyeti, iddialı olmayı, liderliği, eleştireliliği ve kendine güveni yansıtmaktadır.

Hak İddia Etme Boyutu: Hırslı olmayı, güce duyulan ihtiyacı, hakimiyeti, kinciliği ve inatçılığı ifade etmektedir.

Kendine Yeterlilik Boyutu: İddialı olma, bağımsızlık, kendine güven ve başarıya duyulan ihtiyaç ile ilişkilidir.

Tehşircilik boyutu: Duygu arayışı, dışa dönüklük ve dürtüleri kontrol edememe ile ilişkilidir.

Kendini Beğenme Boyutu: Kişinin kendisini fiziksel olarak çekici bulması ve bu nedenle başkaları tarafından yargılandığını düşünmesi ile ilgilidir [4].

American Psychiatric Association tarafından yayınlanan DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)'e göre narsistik kişilik bozukluğu; "Dokuz kriterden beşinin olması ile belirlenen, erken erişkinlik döneminde başlayan ve değişik şartlar altında ortaya çıkan, üstünlük duygusu (düşlemlerde ya da davranışlarda), beğenilme gereksinimi ve empati yapamamanın olduğu sürekli bir örüntü" olarak

tanımlanmıştır. DMS-IV tarafından belirtilen Narsistik kişilik bozukluğu kriterleri (Narsistik sporcu belirtileri) aşağıdaki gibidir.

- Kendisinin çok önemli olduğu duygusunu taşır (Örn: Başarılarını ve yeteneklerini abartır, yeterli bir başarı göstermeksizin olağanüstü biri olarak bilinmeyi bekler).
- Sınırsız başarı, güç, zeka, güzellik ya da kusursuz sevgi fantezileri üzerine kafa yorar.
- Özel ve eşi bulunmaz biri olduğuna inanır ve ancak başka özel ya da toplumsal durumu üstün kişilerin (ya da kurumların) kendisini anlayabileceğine ya da onlarla arkadaşlık etmesi gerektiğine inanır.
- Çok beğenilmek ister.
- Hak kazandığı duygusu vardır (Kendisinin, özellikle kayırlacak olduğu bir tedavi biçimi uygulanacağı beklentileri ya da beklentilerine göre uyum gösterme söz konusudur).
- Kişiler arası ilişkilerini kendi çıkarları için kullanır. Kendi amaçlarına ulaşmak için, başkalarının zayıf yanlarını kullanır.
- Empati kuramaz. Başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını tanıyıp tanımlamada isteksizdir.
- Çoğu zaman başkalarını kıskanır ya da başkalarının kendisini kıskandığına inanır.
- Küstah ve kendini beğenmiş davranışlar ya da tutumlar sergiler [7].

Bu çalışmanın temel amacı, farklı spor dallarındaki erkek sporcuların narsisizm seviyelerini belirleyerek, sporcuların sosyo demografik özellikleri arasında yer alan yaş, spor yaşı, elde ettikleri en büyük derece değişkenleri ile narsisizm arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de boks, grekoromen güreş, serbest güreş, halter ve kick boks yapan 17-19 yaş arası sporcular, örneklemini ise; 2010 yılı içerisinde bahsedilen spor dallarının muhtelif illerde yapılan Türkiye Şampiyonalarına katılan ve her bir spor dalından tesadüfi olarak seçilen (60’ar sporcu) toplam 300 erkek sporcu oluşturmaktadır. Söz konusu spor dallarındaki şampiyonalardan; boks (7-13 Şubat) Bayburt, grekoromen güreş (18-20 Şubat) Çorum, serbest güreş (4-6 Mart) Antalya, halter (4-6 Mart) Aydın ve kick boks (27 Haziran-02 Temmuz) Samsun ilinde düzenlenmiştir.

Veri Toplama aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Colombiya Üniversitesi’nden Dr. Ames ve arkadaşları tarafından 2006 yılında geliştirilen 16 soruluk Narsistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory) kullanılmıştır. Envanterin (NPI) Türkçe formu 2009 yılında Salim Atay tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede envanterin dilsel ve kültürel eşdeğerliliği sağlanmış, gerekli güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Atay’ın pilot uygulamanın ardından gerçekleştirdiği ilk çalışmada ölçeğin Cronbach’s Alphadeğeri 0,57 olarak belirlenmiştir. Güvenilirlik katsayısının beklenen değerlerin altında bulunması nedeniyle, her faktörün ölçekle korelasyonuna bakılmış ve olumsuz algılandığı ve ölçeğe katkı sağlamadığı belirlenen dört ifadeye revizyona gidilmiştir. Bu değişikliğin ardından yapılan ölçümlerde Cronbach’s Alpha değeri 0,652’ye yükselmiştir. NPI’nın İngilizce formunda olduğu gibi, Türkçeleştirilen 16 soruluk ölçekte de sorular, “teşhircilik”, “üstünlük”, “otorite”, “hak iddia etme”, “kendine yeterlilik” ve “sömürücülük” olmak üzere 6 faktöre dağılmaktadır [13]. Narsisizm envanterinden alınabilecek puanlar her faktör için; otorite boyutu 0-2, teşhircilik boyutu 0-3, sömürücülük boyutu 0-3, hak iddia etme boyutu 0-2, kendine yeterlilik boyutu 0-3, üstünlük boyutu 0-3 olmak üzere toplam 0-16 (toplam narsisizm) arasındadır. Puan yükseldikçe narsisizm düzeyi de yükselmektedir [14].

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS 15 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını öğrenmek için tek örneklem “Kolmogorov-Smirnov” testi kullanılmış ve verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra verilerin homojen olup olmadığını değerlendirmek için “Anova-Homogenety of variance” testi uygulanmış ve verilerin homojen olduğu belirlenmiştir. Bu ilk incelemeden sonra verilerin istatistiksel analizinde parametrik test yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik ve değişkenler ile narsisizm arasındaki ilişkiyi belirlemek için “Pearson Korelasyon ve Regresyon” analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda ulaşılan bulgular 6 ayrı tablo halinde sunulmuş ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. Tanımlayıcı istatistik bulguları

BOYUTLAR	N	Boks		Grekoromen Güreş		Halter		Serbest Güreş		Kick boks	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
Üstünlük	60	1,233	1,306	1,150	1,038	1,400	1,092	1,183	1,478	,933	,799
Teşhircilik	60	1,366	,938	1,483	,965	1,200	,879	1,216	1,043	1,433	1,533
Otorite	60	0,916	,719	,950	,723	,883	,738	1,000	,781	1,033	,801
Sömürücülük	60	1,250	,540	1,583	,944	1,516	,747	1,200	,970	1,450	,891
Hak iddia etme	60	,850	,755	,500	,701	,666	,705	,650	,755	,450	,648
Kendini yeterlilik	60	1,600	,960	1,083	,996	1,616	,783	,933	,733	1,233	1,014
TOPLAM NARSİSİZM	60	7,216	2,584	6,750	2,777	7,283	2,786	6,333	3,578	6,533	2,849

Tablo 1'de sporcuların toplam narsisizm ve narsisizm alt boyutlarındaki ortalama puan değerleri verilmiştir. Buna göre; toplam narsisizmde en yüksek ortalama değerin haltercilerde, en düşük değerin ise serbest güreşçilerde olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında narsisizm alt boyutlarında en yüksek değere sahip branş sporcularının; "üstünlük" ve "kendine yeterlilik" de halterciler, "teşhircilik" ve "sömürücülük" de grekoromen güreşçiler, "otorite" de kickboksçular, "hak iddia etme" boyutunda da boksörler olduğu anlaşılmaktadır. Bu boyutlarda en düşük puana sahip branş sporcuları ise üstünlük ve hak iddia etme'deki kick boksçular, teşhircilik ve otorite'de halterciler, sömürücülük ve kendine yeterlilik' de serbest güreşçilerdir.

Tablo 2. Narsisizm ile değişkenler arasındaki ilişki

Boyutlar	Korelasyon	Boks			Grekoromen güreş			Halter		
		Yaş	Spor yaşı	Derece	Yaş	Spor yaşı	Derece	Yaş	Spor yaşı	Derece
Boyutlar	Korelasyon	,075	-,002	-,121	,194	,152	-,058	-,227	,103	,072
Üstünlük	P	,567	,988	,358	,138	,245	,662	,081	,435	,583
Teşhircilik	Korelasyon	,052	,011	-,055	,093	,298*	,109	-,089	,073	-,159
	P	,693	,936	,674	,479	,021*	,409	,500	,577	,225
Otorite	Korelasyon	,155	,024	-,220	,301*	,180	,080	-,420**	-,229	-,389**
	P	,238	,858	,091	,019*	,169	,543	,001*	,078	,002*
Sömürücülük	Korelasyon	,167	-,007	-,284*	,208	,067	,049	-,162	,081	,058
	P	,203	,956	,028*	,111	,610	,712	,216	,538	,658
Hak iddia etme	Korelasyon	-,094	-,121	-,154	-,015	,164	-,068	-,239	,064	-,119
	P	,474	,355	,239	,910	,211	,607	,066	,626	,367
Kendine yeterlilik	Korelasyon	-,190	-,091	-,080	,082	-,105	,017	-,498**	-,022	-,205
	P	,146	,487	,542	,534	,425	,895	,000*	,865	,116
TOPLAM NARSİSİZM	Korelasyon	,026	-,070	-,291*	,280*	,234	,043	-,472**	,034	-,197
	P	,845	,595	,024*	,030*	,072	,746	,000*	,794	,131

Tablo 2 incelendiğinde, grekoromen güreş spor dalında, spor yaşı ile teşhircilik boyutunda, yaş ile otorite boyutunda ve toplam narsisizm arasında pozitif yönde düşük derecede ilişki saptanmıştır. Diğer yandan, boks spor dalında, derece değişkeni ile sömürücülük alt boyutunda ve toplam narsisizm düzeyinde negatif yönde düşük derecede ilişki bulunmuştur. Yine halter spor dalında da, yaş ve derece değişkeni ile otorite alt boyutunda, yaş ile kendine yeterlilik boyutu ve toplam narsisizm seviyeleri arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 3. Narsisizm ile değişkenler arasındaki ilişki

Boyutlar		Kick boks			Serbest güreş		
		Yaş	Spor yaşı	Derece	Yaş	Spor yaşı	Derece
Üstünlük	Korelasyon	0,073	-0,081	-0,11	0,275	0,32	-0,1
	P	0,578	0,539	0,418	0,034*	0,01*	0,5
Teşhircilik	Korelasyon	-0,184	-,303	-0,24	-0,074	-0,1	0,12
	P	0,159	0,019*	0,07*	0,576	0,44	0,35
Otorite	Korelasyon	-0,143	-0,169	-0,04	-0,053	0,16	0
	P	0,275	0,197	0,752	0,687	0,23	1
Sömürücülük	Korelasyon	0,085	0,149	0,039	-0,038	0,17	0,13
	P	0,517	0,257	0,766	0,77	0,19	0,33
Hak iddia etme	Korelasyon	-0,048	-0,177	-0,25	-0,168	-0,01	0,12
	P	0,717	0,176	0,054	0,201	0,95	0,37
Kendine yeterlilik	Korelasyon	,262	0,041	-0,01	0,158	0,26	0,2
	P	0,043	0,758	0,964	0,227	0,04	0,12
TOPLAM NARSİSİZM	Korelasyon	0,035	-0,156	-0,18	0,03	0,22	0,13
	P	0,791	0,234	0,18	0,819	0,09	0,31

Tablo 3, serbest güreş branşın da, üstünlük boyutu ile yaş ve spor yaşı değişkenleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Yine tablodan kick boks spor dalında, teşhircilik boyutu ile spor yaşı ve derece değişkenleri arasında düşük düzeyli bir ilişkinin ($p < 0,05$) varlığı anlaşılmaktadır. Buna göre, teşhircilik boyutunun spor yaşı ile arasındaki ilişki negatif, derece değişkeniyle olan ilişkisi ise pozitif yönlüdür.

Tablo 4. Yaş regresyon analizi

Boyutlar	Boks			Grekoromen güreş			Halter			Kick boks			Serbest güreş		
	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P
Üstünlük	,075	,575	,567	,194	1,50	,138	-,227	-1,774	,081	0,073	0,559	0,57	0,275	2,175	0,03
Teşhircilik	,052	,397	,693	,093	,713	,479	-,089	-,679	,500	-0,184	-1,428	0,15	-0,074	-0,56	0,57
Otorite	,155	1,19	,238	,301	2,40	,019	-,420	-3,524	,001	-0,143	-1,103	0,27	-0,053	-0,40	0,68
Sömürü	,167	1,28	,203	,208	1,61	,111	-,162	-1,252	,216	0,085	0,652	0,51	-0,038	-0,29	0,77
Hak iddia	-,094	-,720	,474	-,015	-,113	,910	-,239	-1,872	,066	-0,048	-0,365	0,71	-0,168	-1,29	0,20
Kendine yeterlilik	-,190	-1,47	,146	,082	,626	,534	-,498	-4,370	,000	0,262	2,070	0,04	0,158	1,222	0,22
TOPLAM NARSİSİZM	,026	,197	,845	,280	2,21	,030	-,472	-4,077	,000	0,035	0,266	0,79	0,030	0,230	0,81

Tablo 4, grekoromen güreş dalında, otorite ve toplam narsisizm, halter dalında otorite, kendine yeterlilik ve toplam narsisizm, kick boks dalında, kendine yeterlilik, serbest güreş dalında, üstünlük boyutu ile yaş değişkeni arasında istatistiksel yönden anlamlı ilişkilerin ($p < 0,05$) olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Spor yaşı regresyon analizi

Boyutlar	Boks			Grekoromen güreş			Halter			Kick boks			Serbest güreş		
	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P
Üstünlük	-,002	-,015	,988	,152	1,174	,245	,103	,786	,435	-0,081	-0,619	0,54	0,325	2,615	0,01
Teşhircilik	,011	,081	,936	,298	2,380	,021	,073	,561	,577	-0,303	-2,419	0,02	-0,101	-0,77	0,44
Otorite	,024	,180	,858	,180	1,392	,169	-,229	-1,79	,078	-0,169	-1,305	0,2	0,159	1,226	0,23
Sömürü	-,007	-,055	,956	,067	,512	,610	,081	,619	,538	0,149	1,145	0,26	0,173	1,335	0,19
Hak iddia	-,121	-,932	,355	,164	1,266	,211	,064	,490	,626	-0,177	-1,369	0,18	-0,008	-0,06	0,95
Kendine yeterlilik	-,091	-,699	,487	-,105	-,804	,425	-,022	-,171	,865	0,041	0,31	0,76	0,262	2,071	0,04
TOPLAM NARSİSİZM	-0,07	-0,535	0,59	,234	1,833	,072	,034	,262	,794	-0,156	-1,202	0,23	0,224	1,751	0,09

Tablo 5’de görüldüğü gibi, grekoromen güreş ve kick boks spor dallarında, spor yaşı ile teşhircilik, serbest güreş spor dalında, spor yaşı ile üstünlük, kendine yeterlilik ve toplam narsisizm boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6. Derece değişkeni regresyon analizi

Boyutlar	Boks			Grekoromen güreş			Halter			Kick boks			Serbest güreş		
	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	P	Beta	t	p	Beta	t	P
Üstünlük	-,121	-,926	,358	-,058	-,439	,662	,072	,551	,583	-0,106	-0,815	0,418	-0,089	-0,681	0,498
Teşhircilik	-,055	-,422	,674	,109	,832	,409	-,159	-1,227	,225	-0,235	-1,844	0,07	0,122	0,934	0,354
Otorite	-,220	-1,718	,091	,080	,612	,543	-,389	-3,218	,002	-0,042	-0,318	0,752	0	0	1
Sömürü	-,284	-2,257	,028	,049	,371	,712	,058	,445	,658	0,039	0,299	0,766	0,127	0,977	0,333
Hak iddia etme	-,154	-1,189	,239	-,068	-,517	,607	-,119	-,910	,367	-0,251	-1,971	0,054	0,117	0,899	0,372
Kendine yeterlilik	-,080	-,614	,542	,017	,133	,895	-,205	-1,597	,116	-0,006	-0,046	0,964	0,202	1,574	0,121
TOPLAM NARSİSİZM	-,291	-2,314	,024	,043	,326	,746	-,197	-1,531	,131	-0,175	-1,357	0,18	0,134	1,029	0,308

Tablo 6 incelendiğinde, boks spor dalında, derece değişkeni ile sömürücülük ve toplam narsisizm, halter spor dalında ise, otorite boyutu ile derece değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma gurubundaki sporcuların tanımlayıcı istatistik bulgularına bağlı narsisizm ve alt boyutları incelendiğinde, halter branşındaki sporcuların üstünlük boyutunda ilk sırada yer aldığı, kick boks spor dalındaki sporcuların ise son sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bulguları DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde, haltercilerin araştırma kapsamındaki diğer branşlardaki sporculara göre daha fazla kendine güvenlerinin olduğu, bağımsız ve iddialı oldukları, yaptıkları eylemlerde kimsenin onayını beklemedikleri, kendi istekleri doğrultusunda kararlar aldıkları ve diğer branşlardaki sporculardan daha fazla başarıya ihtiyaç duydukları ifade edilebilir. Porcerelli ve arkadaşları (1995), streoid kullanan halter ve vücut geliştirme sporcularının narsisizm düzeylerinin streoid kullanmayan sporculardan daha yüksek olduğunu bulmuştur [15]. Streoid kullanan sporcuların kullanmayan sporculardan daha fazla narsist olmasının en büyük nedeninin, streoid kullananların hızlı bir fiziksel gelişime uğramaları ve daha çabuk başarı elde etmeleri olduğu düşünülmektedir. Korelasyon analizi sonucunda serbest güreşte, sömürücülük alt boyutu ile yaş ve spor yaşı değişkenleri arasında olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Buna göre serbest güreşçilerin yaş ve spor yapma yaşları arttıkça sömürücülük özelliklerinin de arttığı görülmektedir. Bu durum yaş ve spor yaşının artmasına bağlı olarak sporculardaki öz güven duygusunun artışı ile açıklanabilir. Elman ve ark. (2003), futbolcuların narsisizm düzeylerini 19,4, basketbol ve rugby branşlarındaki sporcuların narsisizm düzeylerini 17,8 ve sporcu olmayan bireylerin narsisizm düzeylerini 15,2 olarak belirlemişlerdir [16]. Elman ve arkadaşları tarafından yapılan çalışma ile bizim çalışmamız arasında çıkan farkın nedeni, kullanılan ölçekten kaynaklanmaktadır.

Teşhircilik boyutunun tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, grekoromen güreş dalındaki sporcuların birinci sırada, halter spor dalındaki sporcuların ise son sırada yer aldığı görülmektedir. Bu sonuç DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde, grekoromen güreşçilerin araştırma kapsamındaki diğer branşlardaki sporculara oranla daha fazla duygu arayışı içinde olduğu ve dürtülerini kontrol etmede sorunlar yaşadıkları biçiminde izah edilebilir. Ayrıca bu sporcu davranışlarının temelinde,devamlı bir heyecan arayışı içinde bulunmak ve gösteriş yaparak sporcu ve seyircilerin ilgisini çekmek olduğu da söylenebilir. Bu çalışmada haltercilerin araştırma kapsamındaki diğer sporculara oranla daha az duygu arayışı içinde oldukları ve duygularını diğer sporculardan daha iyi kontrol ettikleri yönünde sonuç ortaya çıkmıştır. Yine haltercilerin davranışlarının gösterişten, şov yapmaktan uzak olduğu, dikkatleri üzerine çekecek davranışlardan kaçındıkları

da söylenebilir.

Grekoromen güreş spor dalında teşhircilik boyutunun daha fazla gelişmiş olması daha derin araştırmalarla irdelenmesi gereken bir sonuçtur. Ancak yüzeysel olarak bu durum, grekoromen güreşte uygulanan teknik hareketlerin zor ve karmaşıklığı sebebiyle sporcuların hem bu güç hareketleri başarmak hem de göze hoş görünen bu estetik hareketleri çevresine göstermek arzusundan kaynaklanabilir. Korelasyon ve regresyon analizi sonunda grekoromen güreşte spor yaşı ile teşhircilik alt boyutunda olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Yani grekoromen güreşçilerin spor yapma yaşı arttıkça narsisizm düzeyleri de artmaktadır. Kuşkusuz bütün spor dallarında olduğu gibi grekoromen güreşte de spor yaşı arttıkça buna paralel teknik kapasitede de hissedilir gelişmeler olmaktadır. Bu ise zor olan teknik hareketlerin daha güzel ve akıcı bir şekilde ve daha ısrarlı olarak sergilenmesi anlamına gelmektedir. Kick boks branşında teşhircilik alt boyutu ile spor yaşı ve derece değişkeni arasında olumsuz yönde düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Kick boksörlerin spor yaşı ve elde ettikleri derece düzeyi düştükçe teşhircilik alt boyutunda bir artış olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu mücadele sporlarına ilk yönelimde görseelliğin ne denli önemli olduğunu açıklayıcıdır. Diğer yandan, Sohrabi ve arkadaşları (2011), rakiple temaslı spor (boks ve karate) ile rakiple temassız (yüzme, jimnastik) spor branşlarındaki sporcuların narsisizm düzeylerini karşılaştırmış ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulmuşlardır [17]. Bununla beraber Tazegül (2012), Grekoromen güreş ve halter branşında, 16 yaş gurubundaki sporcuların 17 yaş gurubundaki sporculardan daha fazla narsist olduklarını bulmuştur [18].

Otorite boyutunun tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, kick boks spor dalındaki sporcuların ilk sırada, haltercilerin ise son sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde; kick boksörlerin insanlar üzerinde hâkimiyet kurma eylemine yakın durdukları, yaptıkları işlerde iddialı oldukları ve işi sonuna kadar götürmek istedikleri, sosyal ilişkilerinde liderlik rolü üstlenerek daima kararları verme istedadı gösterdikleri söylenebilir. Haltercilerin ise bu özelliklerinin araştırma kapsamındaki diğer sporculara oranla pek gelişmemiş olduğu ifade edilebilir.

Korelasyon ve regresyon analizi sonunda grekoromen güreşte otorite alt boyut ile yaş değişkeni arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Grekoromen güreşçilerin yaşları arttıkça otorite alt boyutunda bir artış olduğu gözlenmektedir. Halter spor dalında ise otorite alt boyutu ile yaş ve derece değişkeni arasında olumsuz yönde düşük düzeyli bir ilişki söz konusudur. Haltercilerde, yaş ve elde edilen derece düştükçe otorite boyutunda bir artış olduğu görülmektedir. Kısaca buradan haltere yeni başlayan bireylerin otorite kurma duygularında kabul edilebilir bir hareketlilik yaşadığı çıkarılabilir.

Sporcuların sömürücülük boyutunun tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, grekoromen güreş spor dalındaki sporcuların ilk sırada, serbest güreş spor dalındaki sporcuların ise son sırada yer aldığı gözlenmektedir. Bu sonuç DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde, Grekoromen güreşçilerin araştırma kapsamındaki diğer sporculardan daha fazla isyankâr oldukları çevreleriyle uyumsuz ilişkiler kurdukları, insanlara karşı saygılı ve hoşgörülü davranışlar göstermedikleri ve kindar oldukları anlamına gelmektedir. Serbest güreşçilerin ise çevresindeki insanlarla uyumlu ilişkiler kurduğu, isyankâr olmak yerine anlaşma yolunu seçtiği, çevresindeki insanlara karşı hoşgörülü ve saygılı davranışlar içinde buldukları ve kin yerine sevgiyi tercih ettikleri söylenebilir. Bu farkın grekoromen güreşçilerin kendilerini diğer insanlardan farklı görme duygusundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu duygu farklılığının ortaya çıkarılması için grekoromen güreş tarzının kişilik analizleri eşliğinde detaylı olarak araştırılması gerekmektedir.

Çalışmanın korelasyon ve regresyon analizinde, boks spor dalında sömürücülük alt boyutu ile derece değişkeni arasında olumsuz yönde düşük dereceli bir ilişki bulunmuştur. Boksörlerin elde ettikleri dereceler düştükçe sömürücülük alt boyutunda bir artışı olduğu belirlenmiştir. Boksörlerde derece değişkeni ile sömürücülük alt boyutunda ortaya çıkan bu ilişkinin sebebinin sporcuların dereceleri düştükçe daha fazla kendilerini kanıtlama isteğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sporcuların hak iddia etme boyutunun tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde boks spor dalındaki sporcuların ilk sırada, kick boks spor dalındaki sporcuların ise son sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bulgular doğrultusunda boksörlerin araştırma kapsamındaki diğer sporculardan daha hırslı oldukları, insanlara karşı toleranslı davranmadıkları, güce daha fazla ihtiyaç duydukları ve çok inatçı oldukları söylenebilir. Ayrıca istediklerini elde edemedikleri zaman öz kontrollerini kaybederek çevresine karşı saldırgan davranışlar içerisinde bulunabilmektedirler. Kick boksörlerin ise yaşamlarında hırslı olmadıkları, güce fazla ihtiyaç

duymadıkları, insanlara karşı toleranslı ve sevecen davrandıkları ve inatçı olmadıkları söylenebilir. Ayrıca sosyal çevresiyle kurduğu iletişimde istediklerini elde edemediği takdirde öz kontrollerini kolay kolay kaybetmedikleri de ifade edilebilir. Boks branşında hak iddia etme boyutunun daha fazla gelişmiş olmasının nedeni, boksta kazanmanın temelinin rakibi dövmekten geçtiği ve bu algının boksörlerin hayatının diğer alanlarını da etkilemesinden kaynaklandığı düşünölmektedir. Tazegöl (2011) de, kick boksörlerin narsisizm düzeyini (6,53) olarak belirlemiştir [19]. Arthur ve ark. (2011), antrenörlerin narsisizm düzeyini 13.37 olarak bulmuştur [20].

Sporcuların kendine yeterlilik boyutunun tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, halter spor dalındaki sporcuların ilk sırada, boks spor dalındaki sporcuların ise son sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde, haltercilerin kendine güvenlerinin fazla olduğu, iddialı oldukları ve başarıya aşırı derecede ihtiyaç duydukları söylenebilir. Boksörlerin ise diğer sporculara oranla kendilerine daha az güven duydukları, bağımsız olamadıkları ve başarıya ihtiyaç duymadıkları anlaşılmaktadır. Korelasyon analizi sonunda, halter spor dalında, yaş ile hak iddia etme boyutu arasında olumsuz yönde düşük düzeyli bir ilişki görölmüştür. Haltercilerin yaşları azaldıkça hak iddia etme boyutunda bir artış olduğu belirlenmiştir. Halter spor dalında ortaya çıkan bu ilişkinin nedeninin spora yeni başlayan sporcuların bir an önce şampiyon olma ve şampiyonlukla gelen sosyal statülerden faydalanma isteğinden kaynaklandığı düşünölmektedir.

Sporcuların toplam narsisizm düzeylerini gösteren tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, haltercilerin narsisizm seviyesinin araştırma kapsamındaki diğer sporculardan daha fazla olduğu, serbest güreşçilerin ise diğer sporculardan daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç DSM-IV kriterlerine göre değerlendirildiğinde, haltercilerin diğer sporculardan daha fazla kendi bedensel ve de psikolojik özelliklerini beğendiği, toplum içerisinde daima övölmek, ön planda olmak istedikleri ve başka insanlarla iletişimlerinde asıl amaçlarının onları kendi çıkarları için kullanıp sövmörmek olduğu biçiminde açıklanabilir. Aynı zamanda elde etmiş oldukları başarısızlıklarda kendilerini eleştirmedikleri, başarısızlıklarının sebebini daima başka nedenlerde aradıkları ve başka insanları sorumlu tuttıkları da söylenebilir. Ayrıca bu çerçevede kendinden başka hiçkimsenin duygu ve düşüncelerini önemsemedikleri, kendi duygu ve düşüncelerini bütün insanların duygu ve düşüncesinden üstün gördükleri de belirtilebilir. Serbest güreşçilerde ise tam aksine kendilerinden başka insanların da duygu ve düşüncülerini önemsedikleri, empati yeteneklerini geliştirdikleri ve insanlarla iletişimlerinde insanları kendi çıkarları için kullanıp sövmörmekleri biçiminde sonuçlar ortaya çıkmıştır. Halter branşında narsisizmin daha fazla gelişmiş olması, sporcuların kassal gelişimlerinin fazla olması yanında başarı için doping ve türevi ilaçlar kullanmaları ile ilişkilendirilebilir.

Korelasyon ve regresyon analizinde, boks branşında derece değişkeni ile toplam narsisizm arasında olumsuz yönde ve düşük düzeyde bir ilişki belirlenirken, grekoromen güreşte toplam narsisizm ile yaş değişkeni arasında olumlu yönde ve düşük dereceli bir ilişki tespit edilmiştir. Halter branşında ise yaş ile toplam narsisizm arasında olumsuz yönde ve düşük düzeyli bir ilişki belirlenmiştir. Tschanz ve ark.(1998), erkeklerin kadınlardan daha fazla narsist olduklarını bildirmiştir [21]. Tammy ve ark (2007), erkeklerin bayanlardan daha narsist olduklarını bulmuştur [22].

Sonuç olarak, haltercilerin narsisizm seviyesinin araştırma kapsamındaki diğer sporculardan daha fazla, serbest güreşçilerin ise daha az olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında, spor ve narsisizm üzerine yapılmış kısıtlı sayıda çalışmaya ulaşılmış, yapılan bu çalışmaların çoğunun başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Avrupa'daki araştırmacılar tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle Türk sporcuları üzerinde yapılan bu çalışmanın, literatüre katkı sağlayacağı ve bundan sonra yapılacak daha kapsamlı çalışmalara örnek teşkil edeceği umulmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Güney S. Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü, Ankara, 1998.
2. Hañçerliođlu O. Ruhbilim Sözlüđü, 2. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1993.
3. Rozenbalt S. (In Defence of Self: The Relationship of Self-Esteem and Narcissism to Agressive Behavior) Yayınlanmamış Doktora Tezi, Long Island University, Psychology, s,11, 2002.
4. Gülmez N. Narsistik Liderlik Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek lisans tezi, İstanbul, 2009.

5. Gençtan E. Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar, 17. Basım, Yaylacık Matbaacılık Ltd. İstanbul, 2004.
6. Rataj D. Changes in Pathological Narcissism from Middle to Older Adulthood, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Northwestern University, Clinical Psychology, 2003.
7. Köroğlu E, Bayraktar S. Kişilik Bozuklukları, 1. Basım, HYB Basım Yayın, Ankara, 2007.
8. Öztürk O. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 9. Baskı, Feryal Matbaası, Ankara, 2002.
9. Wallace HM, Baumeister RF. The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2002, 82 (5); 819-834.
10. Twenge JM, Campbell KW. Asrın Vebası Narsisizm İlleti, 1. Basım, (Çev: Ö. Korkmaz) Kanküs yayınları, İstanbul, 2010.
11. Fromm E. Sevginin ve Şiddetin Kaynağı, 6. Baskı, (Çev: SalmanY, İçten N), Payel Yayınları, İstanbul, 1994.
12. Güleç C, Köroğlu E. Psikiyatri Temel Kitabı Cilt 2, 1. Baskı, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 1998.
13. Atay S. Narsist Kişilik Envanterinin Türkçeye Standardizasyonu, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2009, 11(1): 181-196.
14. Atay S. Çalışan Narsist, 1. Baskı, Namar yayınları, İstanbul, 2010.
15. Porcerellij H, Sandler BA. Narcissism and Empathy in Steroid Users *Am J Psychiatry* , 1995, 152 (11): 1672-1674.
16. Elman FW, McKelvie JS. Narcissism in Football Players: Stereotype or Reality *Athletich in sight the online Journal of Sport Psychology*, 2003, 5(1): 38-46.
17. Sohrabi F, AtashakS, Aliloo MM. Psychological Profile of Athletes in Contact and Non-Contact Sports, *Middle-East Journal of Scientific Research*, 2011, 9 (5): 638-644.
18. Tazegül Ü. Bireysel sporlardaki sporcuların narsisizm düzeylerinin sosyo demografik özelliklerine göre karşılaştırılması 2ND International Social Sciences in Physical Education and Sport Congress, May 31-June 2, Ankara /Turkey, 2012.
19. Tazegül Ü. Comparison of narcissisms Level of athletes in some branches, *International Journal of Sport Studie*, 2011, 1 (4): 168-179.
20. Arthur CA, Woodman T, Ong WC, Hardy L, Ntoumanis N. The Role of Athlete Narcissism in Moderating the Relationship Between Coaches' Transformational Leader Behaviors and Athlete Motivation. *Journal of Sport&ExercisePsychology*, 2011, 33 (1): 3-19.
21. Tschanz TB, Morf CC, Turner WC. Gender differences in the structure of narcissism: A multi-sample analyses of the narcissistic personality inventory, *SexRoles*, 1998, 38 (3): 863-870.
22. Tammy DB, Thompson A, Christopher TB, Lochman JE, Adler K, Kwoneathia H. The Importance of Narcissism in Predicting Proactive and Reactive Aggression in Moderately to Highly Aggressive Children, *Aggressive Behavior*, 2007, 33: 185-197.